

زینب مرزوقی خبرنگار گروه نشر روز

کم‌کم درحال نزدیک شدن به روزهای آخر سال آبی جاری هستیم و آن وقت ما می‌مانیم و سدهایی که درصد قابل توجهی از آنها خالی هستند. از ابتدای سال آبی امسال یعنی همان اوایل پاییز، کارشناسان هواشناسی و فعالان محیط‌زیستی حوزه آب درباره خطر کمبود نزولات آسمانی هشدار داده بودند. در این بین، ما در «فره‌یختگان» دلایل کم‌بارشی امسال، تأثیرات جهان‌گرمایی و تغییرات اقلیمی را نیز در گزارش‌های متعددی بررسی کردیم. همچنین در گزارشی به‌طور جداگانه و به‌تفصیل درباره مدیریت آب یعنی حلقه مفقوده این حوزه سخن گفتیم. در گزارش‌های دیگر نیز مدیران سازمان هواشناسی کشور پیش‌بینی‌های خود در رابطه با بارش‌های بهاره را مطرح کردند و گفته شد بارش‌های نرمال تا بیش از حد نرمال در بهار انتظار می‌رود اما همچنان نباید به جبران کمبود بارش‌ها در طول سال امیدوار باشیم. همان‌گونه که پیش‌بینی شد، در اغلب نقاطی که انتظار می‌رفت بارش داشتیم، در برخی استان‌ها نیز مانند استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری، فارس، بوشهر، کرمانشاه، لرستان، ایلام، شمال خوزستان، غرب کردستان و دامنه‌های البرز احتمال وقوع سیل هم پیش‌بینی شد، اما در مجموع آنچه مشخص است و آمارها می‌گویند با اینکه میانگین بارش‌های سال گذشته خوب نبود اما میانگین بارش‌های امسال ما از سال گذشته کمتر است. همچنین اختلاف بارش‌ها در نواحی مختلف فاحش است و در نقاطی مانند غرب و جنوب غرب کشور، وضعیت نسبتاً مطلوب است اما در مرکز و بخش‌هایی از شرق کشور کمبود بارش‌ها نگران‌کننده است.

۲۱ درصد کمبود بارش با میانگین بلندمدت

صادق ضایبیان، رئیس مرکز ملی پیش‌بینی و مدیریت بحران مخاطرات وضع هوا در گفت‌وگو با «فره‌یختگان» می‌گوید که در کل کشور حدود ۱۴۲ میلی‌متر تا ۱۴ فروردین بارش داشتیم. این مقدار در

بلندمدت ۱۸۰۷ بوده است. او تصریح کرد: «تفاوت میزان بارش‌های امسال ما با میزان بارش‌های بلندمدت، چیزی حدود ۲۱ درصد کاهش را نشان می‌دهد. بعضی از استان‌های ما در حد نرمال یا مقدار کمی بیش از نرمال هستند. استان‌های مانند خوزستان، کرمانشاه، یزد، همدان و سیستان و بلوچستان استان‌هایی هستند که بارش‌های تقریباً نرمالی دارند ولی در سایر استان‌های ما بارش‌هایمان کمتر از نرمال است. شدیدترین وضعیت‌ها را هم در استان‌هایی مانند گیلان، چهارمحال و بختیاری، فارس، لرستان، هرمزگان، قزوین و تهران شاهد هستیم. ما تا نیمه اول اردیبهشت بارش‌هایی در حد نرمال داریم. در برخی نقاط می‌تواند حتی پیش از نرمال باشد، مانند بارش‌هایی که هفته آینده برای زاگرس نشینان داریم ولی عمدتاً این بارش‌ها نمی‌تواند کمبود بارشی را که در زمستان داشتیم، جبران کند. ما پیش‌بینی می‌کنیم همچنان پس از بارش‌های بهار نیز کم‌بارشی را نسبت به میانگین بلندمدت داشته باشیم.» وی همچنین در رابطه با پیش‌بینی بارش‌های بهار گفت پیش از بهار هم پیش‌بینی شده بود بارش‌ها نرمال یا بیش از نرمال باشد اما همچنان بر این باور بودیم این بارش‌ها کمبود بارش‌های زمستانه را جبران نمی‌کند و همین اتفاق نیز افتاد، یعنی ما همچنان ۲۱ درصد کاهش بارش نسبت به بلندمدت داریم. این کمبود بارش در ادامه هم باقی خواهد بود و اگر بارشی هم داشته باشیم، کمبود بارش‌ها جبران نخواهد شد.

پرشدگی سدها در بارش‌های اخیر تا چه میزان بود؟

اما تا به امروز وضعیت سدهای کشور به چه شکل است؟ می‌توان گفت بارش‌های اخیر آنچنان که باید کمبود آب پشت سدها را جبران نکردند اما در کل میزان پرشدگی سدهای کشور را که در پایان سال ۱۴۰۲، ۴۷ درصد بود، افزایش داد و تا روز تا پنجم فروردین سال جاری به ۵۲ درصد رساند. براساس گزارش جدید شرکت مدیریت منابع آب ایران میزان آب ورودی به سدهای کشور از ابتدای سال آبی جاری (ابتدای مهر ۱۴۰۲) نسبت به مدت مشابه سال آبی گذشته (ابتدای مهر ۱۴۰۱) تا آخر شهریور ۱۴۰۲ با کاهش ۱۷ درصدی همراه شده است. همچنین از ابتدای سال آبی جاری تا ۵ فروردین ۱۶ میلیارد و ۳۴۰

بارش اردیبهشت کمبود ۲۱ درصدی را جبران می‌کند؟

میلیون متر مکعب آب وارد سدها شده است، درحالی‌که سال گذشته این عدد ۱۹ میلیارد و ۷۰۰ میلیون متر مکعب بوده است. حجم آب موجود در سدها نیز از ابتدای سال آبی جاری تا ۵ فروردین به رقم ۲۵ میلیارد و ۶۴۰ میلیون متر مکعب رسید. این میزان در سال آبی گذشته (ابتدای مهر ۱۴۰۱ تا آخر شهریور ۱۴۰۲) ۲۶ میلیارد و ۷۵۰ میلیون متر مکعب بوده که ۴ درصد کاهش دارد. درحال حاضر با وجود ۲۵ میلیارد و ۶۴۰ میلیون مترمکعب آب ذخیره‌شده در سدهای کشور، ۵۲ درصد ظرفیت مخازن سدها پر و ۴۸ درصد این ظرفیت خالی است. ۱۴ سد مهم کشور ذخایر آبی زیر ۲۰ درصد دارند، به عبارتی بیش از ۸۰ درصد ظرفیت مخازن آنها خالی است. همچنین در ۱۶ سد کشور ذخایر آبی آنها نسبت به زمان مشابه سال قبل که سالی خشک و کم‌بارش بوده، بین ۲۵ تا ۹۰ درصد کاهش داشته است. اما با میزان آب پشت سدها چه باید کرد و تاستان چگونه خواهد بود؟ کارشناسان حوزه آب بر این باورند که حلقه مفقوده مساله آب در کشور ما مدیریت است و اگر مدیریت آب براساس مدیریت مدرن پیش برود، کم‌آبی کمتر احساس خواهد شد.

بارش خوب به معنای عبور از شرایط خشکسالی نیست

ممکن است که در ذهن بسیاری از افراد این گمان به وجود بیاید که اکنون با بارش‌های بهاره، وضعیت سدهای ما و تنش آبی کشور بهبود خواهد یافت و از شرایط بحرانی عبور خواهیم کرد. اما تا چه میزان این گزاره‌ها علمی است و به واقعیت امر نزدیک است؟ مهدی اسماعیلی بیدهندی، مدیرگروه محیط‌زیست پردیس البرز معتقد است سدهای ساخته‌شده در هر جای دنیا، هم با رویکرد آبخیزداری در نظر گرفته می‌شود و هم برای مدیریت وقوع سیل در پایین‌دست است. همچنین برای ذخیره‌سازی منابع آب مورد نیاز در بالا دست است تا در حرم خودش راهگشا باشد. اسماعیلی گفت: «این سدها دریاچه‌هایی که پشت آنها شکل می‌گیرد، یک ظرفیت مشخصی دارد. ظرفیت مشخص تحت‌تأثیر میزان انباشت گل و لای پشت دیواره سد یا موارد دیگر در طول سال‌هاست. ما نمی‌توانیم بیش از ظرفیت یک سد، آب را پشت آن نگه داریم. از لحاظ تنش آبی هم کشور ما

یک کشوری با اقلیم گرم و نیمه‌خشک است. هرقدر هم بارندگی‌ها زیاد اتفاق بیفتد، به دلیل اینکه پراکندگی بارندگی‌ها به نحو مساوی نیست و هم به دلیل ظرفیت محدود سد، ما همواره با تنش آبی روبه‌رو هستیم. این چالشی است که کشور ما و کشورهای با وضعیت مشابه کشورمان با آن روبه‌رو هستند. مگر اینکه با اجرای طرح‌های آبخیزداری، سعی کنیم این حجم منابع آبی را که به صورت نزولات جوی می‌آید به سمت آب‌های زیرزمینی هدایت کنیم که عملاً شاید در بسیاری از جاهای کشور این اتفاق نمی‌افتد.»

اسماعیلی همچنین درباره بارش‌های اخیر عنوان کرد: «درباره بارش‌های اخیر نیز آنچه مهم است، این است که سازمان هواشناسی بین دو محدوده تفاوت قائل باشد. یکی از نواحی، نواحی‌ای است که متوسط بارش ما از بارش جهانی بیشتر است، مانند استان گیلان. نواحی دیگر هم نواحی است که میزان بارش‌های ما از میزان متوسط پایین‌تر است، مانند استان یزد و کرمان. اگر این افزایش بارش اخیر را در نظر بگیریم، در همان استان‌هایی است که متوسط بارش بیش از متوسط بارش کشوری یا جهانی است و در استان‌هایی که ما بارش کمتری داشتیم، اکنون نیز تغییر آنچنانی نداشته‌ایم و نباید امید چندانی برای فصول گرم سال داشته باشیم. واقعیت این است که نباید این بارش‌ها ما را دچار اشتباه در تحلیل نزولات جوی و مدیریت منابع آبی کند.» این فعال محیط‌زیستی همچنین تصریح می‌کند که بارش‌ها چه در غالب برف و چه باران، تا زمانی که منابع آب زیرزمینی ما را تغذیه نکنند، به‌نحو موثر نمی‌توان روی آن حساب باز کرد. «صرف بارش، نشانه نجات‌یافتگی شرایط تنش آبی کشور ما نخواهد بود و باید ببینیم که سرنوشت این باران چه خواهد بود. باید مشخص کنیم که میزان قابل قبول بارش‌ها در ابتدا در چه نواحی است؟ در نواحی دچار تنش آبی یا سایر نواحی؟ پرسش بعدی این است که اگر در نواحی با تنش آبی باشد، آیا این بارش‌ها را می‌توانیم به نحو درست مدیریت کنیم؟ به نظر من باید بدانیم و تبیین کنیم که صرف بارش‌های مناسب به معنای عبور از شرایط خشکسالی و تنش‌های آبی نیست. متأسفانه در اذهان عمومی و رسانه‌ها این گزاره وجود دارد که تا بارش خوبی رقم نخورد، گمان می‌شود وضعیت آبی ما خوب شد. در صورتی‌که اصل مساله بارش، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد.»

وضعیت برخی از سدهای مهم (شرب - کشاورزی) تا ۵ فروردین ۱۴۰۳ - حجم‌ها به میلیون متر مکعب

استان/حوضه	سد/زنجیره سد	موجودی مخزن	درصد پرشدگی	درصد اختلاف با سال قبل
دریاچه ارومیه	مجموع ۱۳ سد	۹۹۲	۵۹	-۷
اصفهان	زاینده رود	۳۳۱	۲۷	-۵۰
تهران	مجموع ۵ سد	۲۶۸	۱۴	-۳۰
خراسان رضوی	دوستی	۶۳	۵	-۲۰
	طرق	۴	۱۲	-۹۵
	زنجیره کارون	۹۳۱۴	۷۵	-۲۰
	دز	۱۸۹۰	۷۱	-۷
خوزستان	کرخه	۱۵۷۰	۳۰	-۲۵
	جره	۱۳۷	۵۳	-۲۰
	مارون	۵۴۱	۴۷	-۴۸
	گلپایگان - کوچری	۱۲۱	۵۰	-۱۴
حوضه قمرود	پانزده خرداد	۳۴	۱۸	-۳۰
اردبیل	یامچی	۲۵	۳۱	-۵
	سیلان	۳۶	۳۳	-۱۰
	ارس	۱۱۶۲	۹۳	-۱۸
آذربایجان شرقی	خدا آفرین	۲۳۸	۱۵	-۳
	ستارخان	۳۱	۲۴	-۱۰
	شهید قنبری	۲۵	۹۶	-۲۷
آذربایجان غربی	بارون	۲۵	۲۱	-۵۰
	آغ‌چای	۸۲	۳۹	-۲۰
	استقلال	۶۳	۲۶	-۵۵
	شعبیل و نیان	۳۳	۳۴	-۹
هرمزگان	سرنی	۱۳	۲۲	-۴۲
	جگین	۱۵۳	۷۳	-۲۴
	تهم	۱۶	۲۰	-۱۳
زنجان	تالوار	۱۱۲	۲۲	-۹
	سفیدرود	۳۷۵	۳۶	-۶
گیلان	شهر بیجار	۸۵	۸۱	-۲۲

یک روایت کوتاه از نمایشگاه قرآن

بخشی از این نمایشگاه در شأن رمضان نیست

زهرا شاهزادگی خبرنگار

نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، امسال در حالی برگزار شد که با وجود قوت‌های بسیار، با حاشیه‌هایی هم همراه بود. نمایشگاه قرآن با عمر سی‌ویک‌ساله، از مردمی‌ترین نمایشگاه‌های کشور به حساب می‌آید و به خاطر همین این ظرفیت، در سال‌های اخیر به یک جشنواره و پاتوق خانوادگی تبدیل شده است.

چرا در ایران تخفیف‌های ماه رمضان جدی گرفته نمی‌شود؟

علاوه بر غرفه‌های محتوایی و رسانه‌ای، یکی از حاشیه‌های جذاب نمایشگاه، غرفه‌های فروش ملزومات حجاب و عفاف بوده است که با وجود تخفیف‌های ماه رمضان و حضور همه برنده‌های معتبر، شور و حال بهتری به نمایشگاه می‌دهد. رسم تخفیف‌های ماه مبارک، یک رسم شناخته‌شده و قدیمی در کشورهای مسلمان است که در

ایران با اینکه یک کشور شاخص اسلامی است، این رسم وجود دارد. در برخی کشورها مثل کویت و امارات و حتی ترکیه این تخفیف‌ها فقط شامل وسایل و ملزومات حجاب و قرآنی هم نمی‌شود. با این وجود، نمایشگاه چنین فرصتی را برای کارآفرینان و فعالان حوزه لباس در زمینه حجاب و عفاف را فراهم کرده است؛ اما نکته‌ای که امسال در نمایشگاه به وضوح مشاهده شد، شرکت نکردن برنده‌های معتبر بود؛ اما چرا بسیاری از کارآفرینان و نشان‌های سابقه‌یافته و معتبر در این نمایشگاه حضور نداشتند؟

نمایشگاه بین‌المللی و رعایت نکردن حداقلی استاندارد‌ها

سی و یکمین نمایشگاه قرآن، هرچند به نقل از وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در توسعه خدمات بهتر عمل کرده و مثلاً برای مراجعان نوروزی بسته‌های افطاری تهیه دیده است؛ اما در حوزه تخصیص دادن غرفه‌ها بسیار شلخته عمل کرده است. این شلخته‌گی به وضوح در

قسمت ملزومات حجاب و عفاف هم دیده می‌شد. امسال علاوه‌بر برنده‌های معروف، برنده‌های کمترشناخته‌شده هم حضور داشتند. این امر از طرفی قابل تحسین است که فرصتی برابر برای رقابت فراهم شود؛ اما در این فرصت برابر، نباید از حد استاندارد مطلوب یک نمایشگاه بین‌المللی، صرف نظر کرد. نمایشگاه قرآن، باید در حد قد و قواره یک نمایشگاه بین‌المللی ظاهر شود. نکته‌ای که امسال در نمایشگاه دیده نشد. مکان قرار گرفتن این غرفه‌ها اصلاً استاندارد نبود. غرفه‌ها کوچک بدون اتاق پرو یا حتی تهویه مناسب بودند. فضای راهرو بین این غرفه‌ها هم باریک بود و مراجعه‌کنندگان را هم با سختی مواجه می‌کرد.

به فکر ویتترین جمهوری اسلامی باشید

برای استاندارد گذاشتن برای این نمایشگاه باید چه شاخص‌هایی مورد توجه قرار بگیرد؟ باید اول از همه این نکته را در نظر گرفت که این نمایشگاه باید در کلاس یک نمایشگاه بین‌المللی برگزار شود.

یعنی باید بهترین‌ها در حوزه ملزومات حجاب حضور داشته باشند. نمایشگاه بین‌المللی باید به‌عنوان یک ویتترین خوب برای گردشگر خارجی ظاهر شود.

توضیحات به زبان انگلیسی وجود داشته باشد و کیفیت محصولات هم باید در سطح به اصطلاح کالاهای صادراتی باشد؛ نه اینکه حداقل کیفیت را هم نداشته باشند. هرچند سال‌های گذشته، برخی در انتقاد از غرفه‌های حجاب به روسری‌های چندمیلونی و فراتر از توان مردم برای خرید، نقد می‌کردند و معتقد بودند در چنین فضایی و چنین نمایشگاهی که توده مردم در آن حضور پیدا می‌کنند، چرا باید برنده‌های گرانقیمت حضور داشته باشند؟ از طرفی صاحبان برنده‌های معتبر معتقدند نمایشگاه بین‌المللی باید با استانداردهای بهتری برگزار شود یا حداقل استاندارد را رعایت کند؛ وگرنه دیگر نمایشگاه بین‌المللی فرقی با چندشنبه بازار ندارد و این هم در شأن مردمی به امید حضور برنده‌های معتبر در این کارناوال شرکت می‌کنند، نیست؛ هم در شأن یک نمایشگاه بین‌المللی!

